

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

06/17535-21 AHS

ARBEIDS- OG INKLUDERINGSDEPARTEMENTET

MOTTATT

22 MAR 2007

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
200607535-/EMJ

Vår ref.
200700005- UA HAA/haa

Dato
22.03.2007

Høring - Handlingsplanen mot sosial dumping - Tiltak for å sikre ryddigere forhold på inn- og utleiemarkedet og for å effektivisere allmenngjøringsordningen

Vi viser til Arbeids- og inkluderingsdepartementets brev av 22. desember 2006.

Justisdepartementet har følgende merknader:

1. Forslag til ansvar for oppdragsgivere

Arbeids- og inkluderingsdepartementet foreslår at det i forskriftshjemmelen i allmenngjøringsloven § 9 tas inn et tillegg som gir departementet adgang til å pålegge oppdragsgivere en plikt til å kontrollere at oppdragstakere etterlever allmenngjøringsvedtak. Tilsyn med at forskrifter etterlevs er normalt en offentlig oppgave, og vi er skeptiske til om det såkalte oppdragsgiveransvaret vil være en egnet måte å effektivisere tilsynet med tariffnemndas vedtak.

Departementet utdyper hvordan oppdragsgiveransvaret kan oppfylles i praksis på side 38 og 39 i høringsbrevet:

”Konkret vil et slikt oppdragsgiveransvar kunne oppfylles for eksempel gjennom at oppdragsgiver informerer om gjeldende allmenngjøringsforskrift, stiller som vilkår i kontrakten at oppdragstaker etterlever slike forskrifter (kontraktsklausuler), innhenter dokumentasjon på arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår og utøver en form for kontroll/tilsyn med underentreprenører, for eksempel stikkprøvekontroll.”

Departementet kan i forskrift pålegge oppdragsgivere å informere om hvilke forpliktelser oppdragstaker har etter en allmenngjort tariffavtale, etter gjeldende § 9. Vi

har vanskelig for å se at departementet i medhold av den foreslåtte forskriftshjemmelen vil ha adgang til å stille krav om at det tas inn kontraktsklausuler som nevnt i sitat over. Det fremgår av sitatet at det kan være aktuelt at oppdragsgiver innhenter dokumenter samt foretar stikkprøvekontroller. Forskriftshjemmelen gir kun adgang til å pålegge oppdragsgiver plikter, og vi savner en redegjørelse for hvordan inngrepene skal hjemles i forholdet mellom oppdragsgiver og oppdragstaker.

Vi kan ikke se at det er omtalt hvordan oppdragsgivere skal forfølge et avdekket brudd på en allmenngjøringsforskrift. Hvis etableringen av et nytt tilsynsnivå skal avlaste tilsynene og føre til at allmenngjøringsvedtak etterlevs i større grad, må enten oppdragsgiverne selv gjennomtvinge endringer, eller videreformidle informasjon om brudd på regelverket til Arbeidstilsynet eller Petroleumsstilsynet som har sanksjonsmuligheter. Høringsnotatet omtaler ikke hvordan kontrollen skal følges opp, og vi er derfor usikre på effekten av de foreslåtte tiltakene. En plikt for oppdragsgiveren til å informere tilsynene om avdekkede brudd, krever en klarere hjemmel enn den departementet har foreslått. Tilsvarende gjelder hvis departementet mener at oppdragsgiver selv skal gjennomtvinge etterlevelse av allmenngjøringsvedtaket. Sistnevnte alternativ forutsetter at etterlevelse av allmenngjøringsvedtak er kontraktsrettslig regulert mellom partene. Som nevnt over er tilsyn med offentlig regelverk normalt en offentlig oppgave, og vi kan ikke se at det er tilstrekkelige grunner for å utforme en privat håndhevelsesmekanisme gjennom å oppstille krav til kontraktsrettslig regulering mellom partene.

I høringsnotatet på side 39 andre hele avsnitt uttaler departementet at utformingen av regelverket bør ta høyde for at kontrollbehovet er annerledes for virksomheter som er kjent som "seriøs og lovlydig", enn der "underentreprenøren er en helt ukjent virksomhet". Regler som gir inntrykk av at det bare er behov for kontroll overfor utenlandske virksomheter, vil gjøre det mer fordelaktig for norske oppdragsgivere å velge innenlandske aktører. Det kan skape EØS-rettslige problemer.

I det samme avsnittet understreker departementet at det ikke vil være hensiktsmessig å lage helt detaljerte og presise regler om hvordan plikten for oppdragsgiver skal etterlevs i det konkrete tilfellet, men at det vil være naturlig å utarbeide retningslinjer for praktiseringen. Vi mener det uansett vil være nødvendig med utfyllende regler og at de bør fastsettes i forskrift.

I høringsnotatet på side 39 foreslår departementet at Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet får tilsynskompetanse over oppdragsgivernes plikter i medhold av § 9. Vi kan ikke se at det er foreslått endringer i § 8 og er umiddelbart skeptiske til om tilsyn med oppdragsgivere omfattes av dagens ordlyd. Oppdragsgivernes tilsyn skal avlaste Arbeidstilsynets tilsyn. Særlig med tanke på at oppdragsgiverne bare skal kontrollere etterlevelse og ikke sanksjonere brudd, antar vi at det vil være mer formålstjenelig at Arbeidstilsynet intensiverer sin innsats direkte overfor oppdragstakere, enn å skulle føre tilsyn med oppdragsgivers kontroll. Vi kan ikke se at

departementet har redegjort for hvorfor oppdragsgivere vil være nærmere til å kontrollere og avdekke brudd, enn Arbeidstilsynet vil være.

2. Innsynsrett for tillitsvalgte

Arbeids- og inkluderingsdepartementets forslag til innsynsrett for tillitsvalgte er en modifisert utgave av forslaget som ble lagt frem i evalueringsrapporten om allmenngjøringsinstituttet. Forskjellen er primært at de lokale tillitsvalgte skal opptre som Arbeidstilsynets "utsending" i bedriften og at innhentet informasjon bare kan videresendes til tilsynsmyndighetene, og ikke benyttes til andre formål. Innsynsretten for tillitsvalgte vil supplere den private håndhevelsen som oppdragsgivere kan pålegges i medhold av § 9. Departementet viser til tidligere innvendinger mot forslaget om innsynsrett, hvor særlig hensynet til EØS-avtalen har vært fremtredende. Når forslaget bygger på at to private aktører skal sikre etterlevelse av regelverket i tillegg til tilsynenes egen kontroll, anser vi at den valgte løsningen kan være problematisk ut fra proporsjonalitetsbetraktninger. Vi kan ikke se at departementet har behandlet den samlede effekten av de foreslåtte bestemmelsene i høringsbrevet. Vi kan heller ikke se at innvendingene i den nevnte høringsuttalelsen fra Stein Evju og utredningen til Kolstad og Hjelmeng, bortfaller fordi innhentet informasjon ikke kan benyttes til boikott, jf. § 5.

Det bør komme til uttrykk i lovteksten at innsynsretten bare kan benyttes til å undersøke om allmenngjøringsvedtak etterleves.

3. Godkjenningsordning for virksomheter som leier ut arbeidskraft

Departementet uttaler at de vurderer å utarbeide en forskrift med hjemmel i arbeidsmarkedsloven § 27. Det er foreløpig uklart hvilke krav det er aktuelt å stille til virksomheter som utleier arbeidskraft. Vi har på dette stadiet ingen kommentarer til en eventuell forskrift, men ber om at departementet er oppmerksom på de EØS-rettslige sidene av en slik regulering.

4. Uttalelser fra Riksadvokaten og Politidirektoratet (POD)

- ./ Justisdepartementet har innhentet uttalelse fra Riksadvokaten, og denne vedlegges uten ytterligere kommentarer fra vår side.
- ./ Vi har også innhentet en uttalelse fra Politidirektoratet (POD), som vedlegges. POD påpeker at politiet generelt har store utfordringer i slike saker. Dette skyldes bl.a. at innhenting av bevis kan være vanskelig siden det i mange tilfeller dreier seg om utenlandske arbeidsgivere som mangler stedlig representant i Norge. Videre vil en del utenlandske arbeidstakere ofte ikke lenger oppholde seg i Norge når det er iverksatt etterforskning fra politiet. Politidirektoratet påpeker også at politiet har erfaring for at

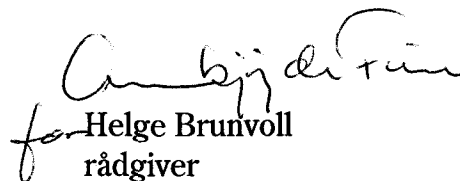
arbeidstakere i sine politiforklaringer ikke opprettholder sine forklaringer gitt til Arbeidstilsynet, noe som kan skyldes frykt for politiet, men også frykt for represalier fra arbeidsgiver.

Når det gjelder høringsnotatets punkt 4 om økonomiske og administrative konsekvenser, understreker POD i sin uttalelse at økte ressurser til Arbeidstilsynet vil kunne føre til flere oppgaver/saker. Politiets samhandling med Arbeidstilsynet vil derfor være avgjørende. Justisdepartementet understreker således viktigheten av å tenke helhetlig. Vi tar sikte på å komme tilbake ved en senere anledning med innspill til økonomiske og administrative konsekvenser av de tiltak og forslag som Arbeids- og inkluderingsdepartementet måtte gå videre med.

Med hilsen

Harald Aass
seniorrådgiver

for Helge Brunvoll
rådgiver